

Проблеми та шляхи удосконалення обліку розрахунків з ПДВ

На сьогодні податок на додану вартість (далі – ПДВ) – це один із основних фіскальних інструментів в Україні, який відіграє вагомий роль у наповненні бюджету країни. Саме достовірність облікового відображення розрахунків за даним податком впливає на повноту та своєчасність проведення розрахунків з бюджетом за цим податком.

Зміни у податковому та обліковому законодавстві, які відбуваються у нашій країні постійно, говорять про те, що й досі існують певні суперечливі питання та недоліки в обліку і відображенні у звітності податкового кредиту та податкового зобов'язання з ПДВ. Зазначене зумовлює актуальність проведених досліджень та необхідність вирішення проблемних питань в частині облікового відображення ПДВ, методів його обчислення та відображення у звітності підприємства.

Формально податок на товари та послуги сплачують продавці товарів та послуг. Вони відповідають за обчислення та сплату податку до бюджету. Однак, насправді ПДВ платить кінцевий одержувач того чи іншого товару або послуги. ПДВ включений у ціну продукції, але підприємство-продавець несе відповідальність за його розрахунок та сплату до бюджету.

Загалом показник доданої вартості дорівнює сумі реалізованої продукції й витрат на її виробництво і реалізацію за мінусом загальної суми продажу й загальної суми закупівель від усіх інших суб'єктів господарювання.

Нормативно-правові акти, які на сьогодні в Україні регулюють питання нарахування та сплати ПДВ є, в першу чергу, Податковий кодекс України [2] та Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств й організацій [3].

Як свідчить практика вітчизняних підприємств, для бухгалтера основна проблема податку на додану вартість полягає в його обліковому відображенні в системі рахунків. Так, розглядаючи методiku обліку та звітності з ПДВ, потрібно зазначити, що, відповідно до чинного податкового законодавства України, в обліку й звітності з ПДВ обрано найскладніший підхід щодо обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ. Він полягає в поєднанні системного бухгалтерського обліку та несистемного податкового обліку за допомогою визначення доходів одночасно двома способами (за першою з подій) [1].

Серед основних проблем на сьогодні, що стосуються ПДВ та його відображення в системі бухгалтерського обліку є використання згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств й організацій таких суюрахунків, як 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит», які є транзитними, а їх назви не цілком відповідають економічному змісту операцій, які на них відображені, що не дає оцінити конкретну ситуацію на підприємстві щодо нарахування та сплати ПДВ.

Під час нарахування ПДВ із застосуванням методу «нарахування», відповідно до якого дата виникнення податкових зобов'язань і податкового кредиту за ПДВ - це дата фактичного відвантаження або отримання товарно-матеріальних цінностей, операції з отримання або видачі авансу не призводять до виникнення податкового зобов'язання й податкового кредиту за ПДВ.

Тобто основною розбіжністю між фінансовим обліком та обліком задля податкових розрахунків з ПДВ є момент виникнення податкового зобов'язання та податкового кредиту. Разом з тим використання субрахунків 643 та 644 з аналітичними рахунками до них дадуть змогу проаналізувати поточну ситуацію на підприємстві щодо нарахування та сплати ПДВ і вчасно та оперативно відзвітуватись перед податковими органами щодо даного податку.

Список використаних джерел:

1. Семенко Т. М. Податковий і фінансовий облік ПДВ згідно Податкового кодексу України. Облік і фінанси АПК. 2011. № 2. С. 52–57.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій: затверджена наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.